

Ds 2022:13 Utökat informationsutbyte (Fi2021/02991)

Pensionsmyndigheten instämmer i förslaget.

Det finns stora vinster med möjlighet till utökat informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor.

Pensionsmyndigheten anser dock att det är mycket angeläget att förslaget ändras så att även Pensionsmyndigheten ska omfattas av socialnämndens underrättelseskyldighet enligt förslaget om en ny bestämmelse i 12 kap. 7 a § socialtjänstlagen (2001:453). Behov av underrättelse från socialnämnden finns vid handläggning av bostadstillägg, äldreförsörjningsstöd, efterlevandeförmåner och allmän pension.

Pensionsmyndigheten anser vidare att underrättelseskyldigheten i förslaget om en ny bestämmelse i 7 kap. 8 c § utlänningsförordningen (2006:97) även bör omfatta återkallelse av permanent uppehållstillstånd samt uppgift om att uppehållsstatus och uppehållskort har upphört. Uppgifterna har betydelse för rätten till bosättningsbaserade förmåner och behövs för att motverka felaktiga utbetalningar.

Pensionsmyndigheten anser dessutom att myndigheten bör omfattas av de föreslagna ändringarna i förordningen (2007:108) om lägenhetsregister. Pensionsmyndigheten har ett stort behov av uppgifter från lägenhetsregistret för att kunna fatta korrekta beslut på ett effektivt sätt vid handläggningen av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd.

Pensionsmyndigheten vill därtill framföra följande.

1 En ny bestämmelse införs som rättslig grund för att lämna ut offentliga uppgifter på eget initiativ (avsnitt 5.3)

Pensionsmyndigheten är positiv till förslaget eftersom ett utökat informationsutbyte innebär en möjlighet att få nödvändiga uppgifter från andra myndigheter. Det innebär i praktiken dock inte att Pensionsmyndigheten alltid kommer att få tillräckliga uppgifter för ett korrekt beslutsunderlag och att den enskilde därmed inte behöver uppfylla sin uppgifts- och anmälningsskyldighet. Det förekommer redan nu att enskilda är av uppfattningen att Pensionsmyndigheten fått en viss uppgift automatiskt av en annan myndighet och att den enskilde därför inte anmält en ändrad uppgift specifikt till Pensionsmyndigheten. Risken med ett utökat informationsutbyte är att de enskilda i

www.pensionsmyndigheten.se

ännu större utsträckning kan komma att hävda att de trots att Pensionsmyndigheten redan fått uppgiften från någon annan. Det föreligger alltså en uppgifts- och anmälningsskyldighet och det är viktigt att detta framgår i information till enskilda.

2 Nya bestämmelser om underrättelseskyldigheter införs (avsnitt 6.5.1)

2.1 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Pensionsmyndigheten anser att även Pensionsmyndigheten ska omfattas av socialnämndens underrättelseskyldighet enligt den förslagna lydelsen av 12 kap. 7 a § socialtjänstlagen. Behov av underrättelse från socialnämnden finns vid handläggning i flera av Pensionsmyndighetens förmåner.

Utredningen har bedömt att det underlag som tidigare redovisats av Pensionsmyndigheten till utredningen inte varit tillräckligt för att föreslå att även Pensionsmyndigheten ska omfattas av kommunens underrättelseskyldighet.

Utredningen har även framhållit att den nya bestämmelsen i 110 kap. 37 a § socialförsäkringsbalken (SFB) som träder i kraft vid årsskiftet och som innebär en ny uppgiftsskyldighet för kommuner avseende insatser för barn som får underhållsstöd eller efterlevandestöd även gäller gentemot Pensionsmyndigheten.¹

Pensionsmyndigheten konstaterar att uppgiftsskyldigheten i 110 kap. 37 a § SFB för Pensionsmyndighetens del endast gäller efterlevandestöd för ett barn som får en insats. Pensionsmyndigheten är beroende av att få information från socialnämnden om att en familjehemsplacering har skett annars är risken att efterlevandestödet betalas ut felaktigt under tid som barnet bor i familjehem. Pensionsmyndigheten har även ett behov att veta när ett beslut om insats för enskilda antingen upphör eller ändras eftersom rätten till efterlevandestöd fortfarande kan finnas då familjehemsplaceringen upphör. Det är oklart om uppgiftsskyldigheten enligt 110 kap. 37 a § SFB även gäller insatser som *upphör* eller *ändras*.

Övrigt avseende efterlevandeförmåner

Uppgifterna kan även vara av betydelse för övriga efterlevandeförmåner för att underlätta för att Pensionsmyndigheten ska kunna förhindra felaktiga utbetalningar. Pensionsmyndigheten får i dagsläget inte någon impuls om familjehemsplacering för barn som har efterlevandeförmåner. Det är sällan förekommande att en förälder anmäler att barnet har blivit familjehemsplacerat. I de fall föräldern själv uppbär förlängd omställningspension och underlåter att meddela att den inte längre sammanbor med barnet kan förmånen felaktigt betalas ut med stora belopp.

Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd är bosättningsbaserade förmåner som regleras i SFB, precis som förmånerna från Försäkringskassan.

Inom ramen för handläggning av förmånerna behövs uppgifter som kommunerna besitter. Det gäller till exempel uppgifter om särskilt boende, familjehemsplaceringar och hemvårdsbidrag som kan påverka rätten till eller beräkningen av förmånerna.

¹ Ds 2022:13 Utökad informationsutbyte, s. 177.

En underrättelse kan även vara en indikation på att rätten till en förmån behöver utredas. Uppgifter om en förändrad insats kan innehålla information som kanske övriga myndigheter inte har fått anmält till sig och därför inte på annat sätt kommer Pensionsmyndigheten till del. Det kan exempelvis vara att någon har en ändrad boendesituation.

Allmän pension

Behov av uppgifter från socialnämnd finns även vid handläggning av allmän pension och bedömningen om rätt till fortsatt garantipension och inkomstpensionstillägg. En förändrad insats kan innebära en ändrad bostadsadress eller ändrat bosättningsland utan att folkbokföringsuppgifterna hos Skatteverket ändras. En underrättelse skulle skapa bättre förutsättningar för korrekta beslut vid utredning av ett ansökningsärende eller en redan beviljad förmån. Underrättelseskyldigheten bör då begränsas till de situationer där personen med insats uppbär bosättningsbaserade förmåner från Pensionsmyndigheten vilket kommunen rimligen bör ha kännedom om.

2.2 Förslag till förordning om ändring i utlänningsförordningen (2006:97)

Förslaget om en ny bestämmelse i 7 kap. 8 c § utlänningsförordningen innebär en underrättelseskyldighet för Migrationsverket avseende beslut om avvisning och utvisning samt uppehållstillstånd som löpt ut. Pensionsmyndigheten anser att underrättelseskyldigheten även bör omfatta återkallelse *av permanent uppehållstillstånd*. Pensionsmyndigheten anser vidare att även uppgift om att *uppehållsstatus* och *uppehållskort* upphört ska omfattas av underrättelseskyldigheten.

Uppgifterna har betydelse för rätten till bosättningsbaserade förmåner. Om inte Pensionsmyndigheten får kännedom om uppgifterna i nära anslutning till att besluten fattas kan ersättning betalas ut felaktigt under perioden fram tills personen avregistrerats från folkbokföringen och Pensionsmyndigheten får en impuls från Skatteverket.

3 Migrationsverket ges elektronisk åtkomst till lägenhetsregistret (avsnitt 8.2)

Även Pensionsmyndigheten har ett stort behov av uppgifter från lägenhetsregistret och anser därför att Pensionsmyndigheten också bör omfattas av de föreslagna ändringarna i förordningen om lägenhetsregister.

Pensionsmyndigheten skulle behöva uppgifterna från lägenhetsregistret för att kunna fatta korrekta beslut på ett effektivt sätt vid handläggningen av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Ett stort antal av de ansökningar som handläggs inom dessa förmåner avser lägenheter och där uppgift om boyta är nödvändig. Uppgiften ska lämnas av sökande men behöver oftast kontrolleras. Pensionsmyndigheten kan i och för sig kontakta hyresvärderna för att verifiera uppgiften men eftersom det saknas uttryckligt lagstöd för hyresvärderna att lämna sådan uppgift är detta inte alltid möjligt. Möjligtvis skulle uppgiften även kunna hämtas från Lantmäteriet men även det är en

ineffektiv hantering eftersom informationen måste inhämtas via telefon eller vanlig post.

4 Övrigt

Pensionsmyndigheten konstaterar att det inte ingick i utredningens direktiv men vill ändå i sammanhanget poängtera att det för Pensionsmyndighetens del även behövs sekretessbrytande bestämmelser i förhållande till andra aktörer än myndigheter, exempelvis banker, vårdgivare och hyresvärdar. Det är viktigt för att kunna få ett fullständigt beslutsunderlag och kunna motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Daniel Barr efter föredragning av jurist Kristina Aili. I den slutliga handläggningen har även avdelningschef Lena Aronsson, jurist Jeanette Andersson och verksamhetsutvecklare Jenny Helge Blom deltagit. I den slutliga beredningen har även verksamhetsutvecklare Alexandra Carlsson, enterprise-arkitekt Magnus Eriksson och enterprise-arkitekt Fredrik Svensson deltagit.

Daniel Barr

Kristina Aili